

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/277/2020
Identifikačné číslo spisu: 5117215161
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5117215161.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1.) R. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XXX, 2.) M. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XXX obaja zast. WEBBER LEGAL, s.r.o., AK so sídlom Duchnovičovo námestie 1, Prešov, IČO: 50 680 552 proti žalovanej: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova 11, Žilina, IČO: 31 575 951 zast. SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., AK so sídlom Štefánikova 8, Bratislava, IČO: 36 853 186, o zaplatenie 2.644,43 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 27Csp/90/2017, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 27. februára 2020, sp.zn. 9CoCsp/8/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia nemajú proti žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 27Csp/90/2017-509 zo dňa 19. septembra 2019, ktorým súd prvej inštancie zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne sumu vo výške 2.644,43 eur spolu s príslušenstvom a žalobcom nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie dospel k záveru, že v zmluve nie je správne uvedená RPMN a celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť a celková výška úveru tak, ako to vyplýva z § 9 ods. 2 písm. j) a g) zák. č. 129/2010 Z.z., a preto je podľa § 11 ods.1 písm. b) a d) spotrebiteľský úver bezúročný a bez poplatkov. Aj keď v zmluve o úvere je uvedená výška úveru 10.000,- eur, žalobcom bola vyplatená iba suma 9.500,- eur, keďže žalovaná zinkasovala poplatok za poskytnutie úveru vo výške 500,- eur a len zvyšnú časť vyplatila na účet žalobcov. Uvedeným spôsobom došlo k podhodnoteniu výšky RPMN, teda k jej uvedeniu v neprospech spotrebiteľa. Poplatok za vedenie osobného účtu vo výške 3,90 eur mesačne mal byť súčasťou celkových nákladov spotrebiteľa, z ktorých sa vychádza pri výpočte RPMN, keďže do tohto výpočtu zahrnutý nebol, výška

RPMN ako je uvedená v zmluve je nesprávna, čo má za následok, ako keby v zmluve uvedená nebola. Pretože úver je bez úrokov a bez poplatkov a žalobcovia uhradili sumu 12.644,43 eur, vzniklo im právo podľa ust. § 451 OZ domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia. Vzhľadom na znenie čl. 3.1. zmluvy o úvere podľa § 53 ods. 4 písm. r) OZ ide o neprijateľnú podmienku a ako taká je podľa § 53 ods. 5 OZ neplatná, a teda nemôže zakladať právomoc rozhodcovského súdu.

3. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými zisteniami, vyhodnotením rozhodujúcich skutočností a právnym posúdením veci. Súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že zmluva o úvere v dôsledku zahrnutia sumy 500,- eur do sumy poskytnutého úveru obsahuje nesprávny údaj o výške poskytnutého úveru a o predpokladoch použitých na výpočet RPMN. V dôsledku toho je v zmluve uvedená nesprávna RPMN v neprospech spotrebiteľa. K dôvodom rozhodnutia uvedených súdom prvej inštancie vo vzťahu ku konštatovaniu neprijateľnosti čl. 3.1 o rozhodcovskej doložke dodal, že rozhodcovská doložka uvedená v zmluve o úvere nebola spôsobilá založiť právomoc rozhodcovského súdu, keďže veriteľ jednostranne určil, komu, resp. ktorému rozhodcovskému súdu, bude vec predložená.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovala z § 420 písm. a) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP ako aj z § 420 písm. f) CSP postupom podľa § 124 ods. 1 CSP.

5. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. a) CSP dovolateľka odôvodnila tým, že uplatnila námietku rozhodcovskej právomoci pri prvom procesnom úkone. Napriek tomu, že medzi stranami sporu bola platne uzavretá rozhodcovská doložka, súdy spor prejednali a rozhodli.

6. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka odôvodnila zmätočnosťou rozhodnutia, keď sa odvolací súd odklonil od uznesenia NS SR z 26.07.2018 sp. zn. 3Cdo/80/2017 bez vysporiadania sa s týmto odklonom.

7. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka vymedzila dve otázky „či je základom pre výpočet RPMN dojednaná výška spotrebiteľského úveru aj v prípade, ak po vyplatení úveru spotrebiteľovi na určený účet zinkasuje banka, na základe dohody so spotrebiteľom, z tohto účtu poplatok za poskytnutie úveru?“ a „či je zmluva o bežnom účte, uzavretá v tom istom čase ako zmluva o spotrebiteľskom úvere, doplnkovou službou v zmysle § 2 písm. g) zák. č. 192/2010 Z.z v znení účinnom do 22.12.2015, ktorej náklady patria do celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom, ak uzavretie takejto zmluvy nie je podmienkou získania spotrebiteľského úveru, avšak sú s ňou spojené určité výhody pre spotrebiteľa (napr. vrátenie poplatku za poskytnutie úveru)?“, ktoré mali byť podľa dovolateľky zodpovedané tak, že „základom pre výpočet RPMN je dojednaná výška spotrebiteľského úveru aj v prípade, ak po vyplatení úveru spotrebiteľovi na určený účet zinkasuje banka, na základe dohody so spotrebiteľom, z tohto účtu poplatok za poskytnutie úveru“ a „zmluva o bežnom účte, uzavretá v tom istom čase ako zmluva o spotrebiteľskom úvere, nie je doplnkovou službou v zmysle § 2 písm. g) zák. č. 192/2010 Z.z. v znení účinnom do 22.12.2015, ktorej náklady patria do celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom, ak uzavretie takejto zmluvy nie je podmienkou získania spotrebiteľského úveru, avšak sú s ňou spojené určité výhody pre spotrebiteľa (napr. vrátenie poplatku za poskytnutie úveru).“

8. Dovolateľka navrhla, aby najvyšší súd dovolaniu v celom rozsahu vyhovel.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

Dovolanie podľa § 420 písm. a) CSP

10. Podľa § 420 písm. a) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov.

11. Dovolateľka namietala nedostatok právomoci súdov poukazom na rozhodcovskú doložku.

12. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že dovolateľka námietku nedostatku právomoci súdu uplatnila pri prvom procesnom úkone vo vyjadrení k žalobe (č.l. 29) v súlade s § 5 CSP. Zmluvou o úveru č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX z 31. júla 2014 bol žalobcom poskytnutý úver vo výške 10.000,- eur. Obsahom bodu 3.1 zmluvy je vyhlásenie klientov, t.j. žalobcov, že prijímajú návrh rozhodcovskej zmluvy, podľa ktorej vzájomné spory, ktoré medzi zmluvnými stranami vznikli v súvislosti s úverovou zmluvou, je príslušný prejednať a rozhodnúť v rozhodcovskom konaní Stály rozhodcovský súd Slovenskej bankovej asociácie, a zároveň bola žalobcom daná možnosť vyznačením označeného políčka vyjadriť nesúhlas s uvedeným návrhom rozhodcovskej zmluvy, kedy by vzájomné spory v súvislosti s úverovou zmluvou bol príslušný prejednať a rozhodnúť všeobecný súd. V uvedenom bode bolo zároveň uvedené, že doručený rozhodcovský rozsudok má rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok súdu a v zákonných prípadoch je možné podať žalobu o jeho zrušenie na súd. Žalobcovia nesúhlas s návrhom rozhodcovskej zmluvy v označenom políčku nevyznačili.

13. Podľa § 71 ods. 3 veta druhá zák. č. 335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní v dôsledku rozhodnutia zriaďovateľa o zrušení stáleho rozhodcovského súdu odo dňa zverejnenia jeho zrušenia podľa § 13 ods. 1 písm. b) nemožno začať spotrebiteľské rozhodcovské konanie a tiež nemožno pokračovať v začatom a neskončenom spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní pred týmto stálym rozhodcovským súdom; zrušenie stáleho rozhodcovského súdu nemá vplyv na rozhodcovské rozsudky vydané týmto stálym rozhodcovským súdom pred jeho zrušením.

14. Podľa § 71 ods. 5 zák. č. 335/2014 Z. z. spotrebiteľská rozhodcovská zmluva (§ 3), na základe ktorej bola založená právomoc stáleho rozhodcovského súdu na rozhodnutie spotrebiteľského sporu medzi jej účastníkmi a na základe ktorej sa nezačalo žiadne spotrebiteľské rozhodcovské konanie pred zrušením tohto stáleho rozhodcovského súdu, stráca platnosť dňom zverejnenia zrušenia stáleho rozhodcovského súdu podľa § 13 ods. 1 písm. b).

15. Podľa § 13 ods. 1 písm. b) zák. č. 335/2014 Z. z. zriaďovateľ je povinný v Obchodnom vestníku zverejniť zrušenie stáleho rozhodcovského súdu; to sa rovnako vzťahuje na zrušenie stáleho rozhodcovského súdu, ku ktorému dochádza v dôsledku zrušenia jeho zriaďovateľa.

16. Dovolací súd zistil, že dňa 02. januára 2019 bolo v Obchodnom vestníku 1/2019 zverejnené oznámenie Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie o jeho zrušení dňom 01. januára 2019. Na základe uvedeného v zmysle § 71 ods. 5 zák. č. 335/2014 Z. z. dňom 02. januára 2019 stratila platnosť rozhodcovská zmluva uzavretá stranami sporu.

17. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť.

18. Hoci sa predmetný spor začal ešte pred zánikom Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie, ktorý bol v zmysle rozhodcovskej zmluvy príslušný na preskúmanie sporu, avšak rozsudok súdu prvej inštancie bol vydaný až dňa 19. septembra 2019, teda po zániku predmetnej rozhodcovskej zmluvy. Súd je povinný skúmať podmienky konania počas celého konania, a keďže došlo k zániku rozhodcovskej zmluvy pred vyhlásením rozsudku súdom prvej inštancie, nedostatok procesnej podmienky spočívajúci v nedostatku právomoci bol zhojený zánikom rozhodcovskej zmluvy.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

19. Dovolateľka namietala nevysporiadanie sa odvolacieho súdu s odklonom od uznesenia NS SR z 26.07.2018 sp. zn. 3Cdo/80/2017.

20. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae.

21. Hoci sa súde v posúdení platnosti rozhodcovskej zmluvy odklonili od uznesenia NS SR z 26.07.2018 sp. zn. 3Cdo/80/2017 bez riadneho zdôvodnenia, avšak poukazom na vyššie uvedené mal dovolací súd za to, že tento postup nespočíval v takej intenzite, ktorá by zakladala prípustnosť a dôvodnosť podaného dovolania. Neopodstatnená je preto námietka, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k vade v zmysle § 420 písm. f) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

22. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka vymedzila dve otázky „či je základom pre výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov (RPMN) dojednaná výška spotrebiteľského úveru aj v prípade, ak po vyplatení úveru spotrebiteľovi na určený účet zinkasuje banka, na základe dohody so spotrebiteľom, z tohto účtu poplatok za poskytnutie úveru?“ a „či je zmluva o bežnom účte, uzavretá v tom istom čase ako zmluva o spotrebiteľskom úvere, doplnkovou službou v zmysle § 2 písm. g) zák. č. 192/2010 Z.z v znení účinnom do 22.12.2015, ktorej náklady patria do celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom, ak uzavretie takejto zmluvy nie je podmienkou získania spotrebiteľského úveru, avšak sú s ňou spojené určité výhody pre spotrebiteľa (napr. vrátenie poplatku za poskytnutie úveru)?“.

23. Dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (1Cdo/113/2012, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/92/2012).

24. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

25. Dovolací súd k položeným otázkam uvádza, že dôvod, pre ktorý odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie bolo zahrnutie poplatku za poskytnutie úveru, ktorý nebol žalobcom reálne vyplatený, do sumy poskytnutého úveru v dôsledku čoho bola v zmluve uvedená nesprávna RPMN v neprospech spotrebiteľa. Druhou nastolenou otázkou sa odvolací súd nezaoberal. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: odvolací súd riešil a (zároveň) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolanie napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018). Odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na riešení otázky zahrnutia poplatku za vedenie bežného účtu do celkových nákladov spotrebiteľa, ale založil ho na riešení otázky zahrnutia poplatku za poskytnutie úveru do sumy poskytnutého úveru. Vzhľadom na to, že dovolateľka v dovolaní nevymedzila právnu otázku, na ktorej založil svoje rozhodnutie odvolací súd, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie v tejto časti, t.j. v časti druhej právnej otázky, nie je procesne prípustné.

26. „Článok 3 písm. l) a článok 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES, ako aj bod I prílohy I tejto smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené.“ (Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-377/14 z 21. apríla 2016 Radlingerova, Radlinger)

27. Dovolací súd dospel k záveru o neprípustnosti aj prvej položenej otázky. Súdny nižších inštancií vychádzali zo skutkového stavu, že žalobcom bola na účet poukázaná, teda reálne vyplatená, iba suma 9.500,- eur, keď dovolateľka vopred zinkasovala poplatok za poskytnutie úveru vo výške 500,- eur a len zvyšnú časť vyplatila na účet žalobcov. Uvedená skutočnosť vyplývala z bodu 3.5 Obchodných podmienok a toto tvrdili aj žalobcovia.

28. Dovolateľka predložila výpis z úverového účtu, ktorým malo byť preukázané, že finančné prostriedky boli poskytnuté v rovnakej výške ako je celková výška úveru vyjadrená v zmluve. Odvolací súd v zmysle § 366 CSP na uvedený výpis neprihliadal a dovolateľka uvedený postup odvolacieho súdu poukazom nenamietala dôvodiť § 420 písm. f) CSP. K § 366 CSP dovolací súd doplnia, že § 366 CSP vychádza zo zásady koncentrácie konania podľa § 153 a § 154 CSP. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany sú strany povinné uplatniť včas. Tieto prostriedky nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania.

29. Ak súdy pri rozhodovaní vychádzali zo zisteného skutkového stavu, že žalobcom bola reálne vyplatená iba suma 9.500,- eur a nie suma uvedená v zmluve ako výška úveru, tak ani dovolateľkou v dovolaní vymedzená prvá právna otázka nie je otázkou, na ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie, keďže uvedená otázka vychádza z odlišného skutkového stavu. Dovolací súd na základe uvedeného dospel k záveru, že dovolanie ani v tejto časti, t.j. v časti prvej právnej otázky, nie je procesne prípustné. Dovolací súd v danej súvislosti poukazuje na to, že nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

30. Dovolací súd na záver dodáva, že podľa § 2 písm. l) zákona o spotrebiteľských úveroch celkovou výškou spotrebiteľského úveru sa rozumie maximálna výška alebo súčet všetkých finančných prostriedkov poskytnutých na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Za situácie ak by bolo v konaní riadne preukázané, že žalovaná reálne poskytla na účet žalobcov sumu 10.000,- eur a následne zinkasovala z účtu žalobcov sumu 500,- eur ako poplatok za poskytnutie úveru, bol by údaj o výške spotrebiteľského úveru v zmluve uvedený vo výške sumy finančných prostriedkov reálne poskytnutých na základe zmluvy tak, ako to požaduje § 2 písm. l) zákona o spotrebiteľských úveroch. Nemôže obstať ani námietka dovolateľky, že sa v čl. 2.5 zmluvy zaviazala vrátiť žalobcom po uplynutí 18 mesiacov od poskytnutia úveru nimi zaplatený poplatok za poskytnutie úveru v prípade naplnenia vopred stanovených predpokladov, a teda možno poplatok za poskytnutie úveru vnímať ako zvyšnú časť úveru, ktorú žalobcovia dočerpali splnením odkladacej podmienky dňa 02.02.2016. V zmluve uvedenú výšku poskytnutého úveru nemožno podmieňovať splnením uvedenej podmienky.

31. Najvyšší súd v zmysle uvedeného odmietol dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP bez toho, aby skúmal vecnú správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

32. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.